

УДК 316.32:321.7

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Замета М.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Тіхонова Л.А.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії,
м. Харків, Україна
e-mail: mariia.zameta@nure.ua

The article is devoted to the problems of the transformation of the national state in the conditions of the globalization of the modern world. It is proven that one of the fundamental characteristics of globalization is the weakening and erosion of the regulatory functions of the national state and the transformation of the traditional form of social organization into a new form. In the 21st century Humanity faced an unprecedented task: to find mechanisms for regulating the global economy, ecology, and other spheres of society. The process of transformation of the existing nation-state form of organization of society into a new form is already underway. And all states and international organizations take part in this process.

Останнім часом світова наукова спільнота активно обговорює долю національної держави в умовах глобалізації. Існують різні точки зору та підходи до розв'язання проблеми співвідношення національної держави та процесів глобалізації. Деякі дослідники вважають, що глобалізація означає кінець національної держави. Інші наполягають, що держава сьогодні має усю повноту влади, а її роль у зв'язку з глобалізацією зовсім не змінюється. Але усе більше вчених зазначають, що однією з фундаментальних характеристик глобалізації є ослаблення та розмивання регулюючих функцій національної держави і трансформація традиційної форми організації соціуму у нову форму.

У ХХІ ст. Перед людством постало безпрецедентне завдання: знайти механізми регулювання глобальної економіки, екології та інших сфер життя суспільства. Процес перетворення існуючої національно-державної форми організації суспільства на нову форму вже відбувається. І в цьому процесі беруть участь усі держави та міжнародні організації. Остання світова криза продемонструвала, що тенденція лібералізації ринкової економіки призупинилася, а втручання держави в економіку активізувалося. З іншого боку з'ясувалося, що діюча модель глобального регулювання фінансової сфери виявилася неефективною.

Ринкові механізми регулювання економічних процесів та втручання держави у ці процеси існують дуже давно. Із самого початку держава намагалася захищати національний економічний простір від зовнішніх конкурентів та охороняла приватну власність виключно силовими методами. З часом ринкова економіка стала тією благодатною основою для

підвищення продуктивності праці, прискорення економічного зростання та росту добробуту суспільства. В таких умовах держава перетворилася з пануючої структури на партнера ринкової економіки. Але у ході періодичних коливань вліво і вправо світова спільнота поступово модифікує не тільки механізм регулювання економіки з боку держави, а й тісно пов'язаних з економікою соціальних процесів. При цьому під впливом техніко-економічного та соціального розвитку країн державна складова вдосконалюється та збільшується. Держава впливає на економічні процеси у багатьох напрямках, починаючи з податків та закінчуючи правовим регулюванням усіх сфер.

Дуже важливим фактором існування національної держави є суверенітет. Як відомо, суверенітет виявляється у двох формах. Внутрішній – це вища влада у межах території держави і зовнішній – невтручання інших країн у її внутрішні справи та визначення зовнішньої політики. Сучасна система світоустрою, що заснована на співіснуванні самостійних держав, виникла іще у Середньовіччі. У XX – XXI ст. суверенітет держави переживає певні зміни. Спочатку став руйнуватися зовнішній суверенітет, із причин, не пов'язаних із глобалізацією. Потім державний суверенітет систематично розмивався процесами наростання техніко-економічного прогресу. У минулому столітті держава грала роль захисника національних підприємств від іноземних конкурентів, створюючи для них різні бар'єри. Зараз же, за умов глобалізації, така політика нераціональна, бо товари, вироблені у теплих умовах не є конкурентоспроможними.

Таким чином, роль держави як охоронця національної ринкової економіки знецінюється. Не виконує держава і роль гаранта фінансової стабільності: будь-яка національна валюта використовується і у внутрішній економіці, і у зовнішній.

Отже, глобалізаційні процеси заважають державі виконувати свої економічні та соціальні функції. Виникають нові проблеми, нав'язані ззовні: тероризм, екологічні проблеми, поширення наркотиків та невідомих раніше захворювань. Жодна держава не може їх вирішити без взаємодії з іншими державами. Внутрішній суверенітет вже не вміщається у нові рамки та стає транснаціональним. Але, на нашу думку, це не означає, що національна держава відживає свій вік. Вона збереже свої функції ще дуже довго як одна з ланок великого механізму регулювання глобальних процесів.